

Wat ziet het Expertisepunt Burgerschap?

Het beeld over schooljaar 2024-2025

Inleiding

Het **Expertisepunt Burgerschap** (hierna: EB) is een consortium van Stichting School & Veiligheid, SLO, ProDemos en de MBO Raad. Het doel van het EB is om al het aanbod op het gebied van burgerschapsonderwijs te ontsluiten en om scholen kortdurende ondersteuning te bieden bij het uitvoeren van de nieuwe wettelijke burgerschapsopdracht (2021). Dit rapport richt zich uitsluitend op het primair, voortgezet en gespecialiseerd onderwijs.

Deze rapportage vangt aan met een terugkoppeling van de belangrijkste vragen en behoeften die wij in het primair, voortgezet en gespecialiseerd onderwijs zijn teggekomen in schooljaar 2024-2025. Daarbij staan centraal: de vragen waarmee scholen naar ons toekomen, de schoolbezoeken en de gesignaleerde ondersteuningsbehoeften van scholen. De volgende hoofdvraag ligt daaraan ten grondslag: **Wat is de huidige stand van zaken van het burgerschapsonderwijs in zowel het primair, voortgezet als gespecialiseerd onderwijs?**

In de bijlagen van deze rapportage zijn de kwantitatieve gegevens te raadplegen die ingezet zijn om bovenstaande hoofdvraag te beantwoorden. Daarbij gaat het om registratie- en analysegegevens van de volgende onderdelen van het EB:

- *Registratie helpdesk en adviesaanvragen*
Hoe vaak bellen en/of mailen scholen de helpdesk van EB? Hoe ziet de trend over afgelopen (twee) jaar eruit? Hoe vaak dienen scholen een adviesaanvraag in bij EB? Hoe ziet de trend over afgelopen (twee) jaar eruit? Wat zijn de meest gestelde (inhoudelijke) vragen van scholen aan de EB-helpdesk als het gaat over burgerschapsonderwijs?
- *Ervaringen over adviesaanvragen in de praktijk*
Op welke thema's en/of onderdelen van burgerschapsonderwijs richten de advies(aan)vragen van scholen zich? In hoeverre herkennen EB-medewerkers deze (advies)vragen en thema's (onder 2a, b en c) bij de scholen die zij bezoeken? In hoeverre wijkt de eigenlijke adviesvraag in het gesprek met scholen af van de oorspronkelijke adviesaanvraag? Wat zien de EB-medewerkers als sterke kanten van scholen wat betreft ontwikkeling en kwaliteit van burgerschapsonderwijs? En verschilt dit per onderwijssoort?
- *Deelvragen over website- en QuickScan-statistieken*
Welke thema's en/of onderdelen van burgerschapsonderwijs bekijken bezoekers van de website van EB het vaakst? Hoe evalueren onderwijsprofessionals hun eigen kwaliteit op het gebied van burgerschapsonderwijs? Welke onderdelen scoren het hoogst en welke scoren het laagst?
- *Ervaringen van onze adviseurs*
We organiseerden een focusgroep in juni 2025 met onze adviseurs om aanvullende praktijkervaringen op te halen. In deze focusgroep stonden de volgende thema's centraal: Wat zien EB-adviseurs als sterke kanten van scholen wat betreft ontwikkeling en kwaliteit van burgerschapsonderwijs? En verschilt dit per onderwijssoort? Waar zitten volgens de EB-adviseurs de kwetsbaarheden en aandachtspunten bij scholen?

Wat is de huidige stand van zaken van het burgerschapsonderwijs in zowel het primair, voortgezet als gespecialiseerd onderwijs?

Het afgelopen schooljaar hebben we een grote hoeveelheid gegevens verzameld via onder andere de helpdesk, de adviesaanvragen, de website en de QuickScan. Op basis van alle gegevens (aangevuld met een focusgroep) komen wij tot de volgende drie trends voor het burgerschapsonderwijs in het primair, voortgezet en gespecialiseerd onderwijs:

1. Scholen stellen vaker gecompliceerde vragen over de inrichting van hun burgerschapsonderwijs.
2. Scholen zijn verder in het proces van inrichting, maar hebben de basis van burgerschapsonderwijs nog niet altijd op orde.
3. Op dit moment zijn de onderdelen monitoring en kwaliteitszorg van burgerschapsonderwijs voor scholen de grootste aandachtspunten.

Onderstaand geven we nadere duiding aan deze drie trends, op basis waarvan we (in de afsluitende paragraaf) antwoord geven op de hoofdvraag van deze rapportage; inclusief een aantal aanbevelingen voor veldpartijen.

Trend 1: Scholen stellen vaker gecompliceerde vragen over de inrichting van hun burgerschapsonderwijs

Het aantal korte vragen van scholen over burgerschapsonderwijs – bijvoorbeeld over waar ze de wet of inspectiekaders kunnen vinden – is in schooljaar 2024-2025 afgenomen met bijna 50% ten opzichte van schooljaar 2023-2024 (Bijlage 1, Helpdesk). Tegelijkertijd nam het aantal complexe vragen in het afgelopen schooljaar toe met meer dan 40% ten opzichte van 2023-2024 (Bijlage 2, Adviestrajecten). Scholen stelden daarbij bijvoorbeeld vragen over kwaliteitszorg, doelgericht en samenhangend burgerschapsonderwijs, of over het geven van feedback op hun beleidsplan.

Deze trend was bovendien tijdens het schooljaar waarneembaar (Bijlage 2, Adviestrajecten). Tot aan september 2024 maakte ongeveer de helft van de scholen een start vanuit de basis, met weinig informatie over burgerschapsonderwijs. Tussen september 2024 en juli 2025 had meer dan de helft van de scholen een burgerschapsplan en gingen vragen vaker over burgerschapsonderwijs ontwikkelen, implementeren of borgen. Aansluitend ging de interesse van de scholen in het afgelopen schooljaar voornamelijk uit naar de ontwikkeling en implementatie van hun burgerschapsonderwijs via de 9 IJkpunten voor goed burgerschapsonderwijs, de inhoudskaarten van SLO of het Handboek van bureau Common Ground en ProDemos (Bijlage 3, Websitestatistieken). Aanvullend zochten scholen vaak naar concrete handvatten om invulling te geven aan gesprekken over maatschappelijke vraagstukken of diversiteit, bijvoorbeeld over Paarse Vrijdag of de Handreiking voor gesprekken over het Israëlisch-Palestijns conflict.

De toenemende complexiteit van de vragen die scholen stellen, heeft deels te maken met het spanningsveld dat er op scholen gevoeld wordt tussen enerzijds de conceptkerndoelen en anderzijds het (moeten) formuleren van schooleigen doelen (Focusgroep Adviseurs). Op scholen is er onduidelijkheid over welke leerdoelen precies voldoen op het gebied van burgerschap, zo schetsen onze adviseurs: "Gaaf het enkel om een conceptkerndoel? Gaaf het juist om eigen schooldoelen? En welke ruimte is er binnen de burgerschapsopdracht om schooleigen doelen te formuleren?" Aan de ene kant vinden scholen het namelijk lastig om vanuit de algemene conceptkerndoelen aan te sluiten bij hun leerlingenpopulatie en aan de andere kant stellen scholen soms te specifieke leerdoelen op die niet altijd direct aan burgerschap raken. De zoektocht naar passende leerdoelen zorgt er mede voor dat scholen vaker tegen complexe vragen aanlopen, die ze dus ook vaker aan ons (het EB) stellen. Omdat veel scholen zoekende zijn op dit gebied, kan het – zoals ook wordt aangeduid in de Staat van het Onderwijs (2025) – helpend zijn om scholen op dit gebied meer van én met elkaar te laten leren.

Trend 2: Scholen zijn verder in het proces van inrichting, maar hebben de basis van burgerschapsonderwijs nog niet altijd op orde.

In het afgelopen schooljaar hebben scholen concrete stappen gezet om hun burgerschapsonderwijs in te richten; over het algemeen zijn scholen dan ook verder met de inrichting van hun burgerschapsonderwijs. Ze willen bijvoorbeeld vaker werken aan (de invulling van) het curriculum en minder vaak aan hun schoolvisie (Bijlage 2, Adviestrajecten). De scholen geven bovendien zelf aan dat hun schoolklimaat en democratische basiswaarden redelijk goed op orde zijn, waarbij zij zichzelf lager inschatten op het gebied van resultaten, evaluatie en kwaliteitszorg (Bijlage 3, QuickScanstatistieken). Aansluitend op deze zelfreflectie, ging ook de interesse van scholen vaak uit naar onderwerpen als visie en leerdoelen, resultaten en kwaliteitszorg of bouwen aan een curriculum (Bijlage 3, Websitestatistieken).

Tegelijkertijd blijven de basisvoorwaarden voor goed burgerschapsonderwijs een aandachtspunt: scholen hebben nog niet altijd een burgerschapvisie of een aanspreekpunt in de organisatie (een coördinator) die verantwoordelijk is voor het burgerschapsonderwijs (Bijlage 2, Adviestrajecten). Het merendeel van de scholen die een adviesaanvraag indiende, had wel al een burgerschapcoördinator (tussen de 87% en 95%) maar had nog een stuk minder vaak een visie op burgerschapsonderwijs geformuleerd (tussen de 63% en 73%). Onder de scholen die een aanvraag indienden, waren er voor deze basisvoorwaarden bovendien grote verschillen tussen onderwijssectoren te zien: coördinatoren kwamen het meest voor in het vo (95%), gevolgd door het go (90%) en het po (87%); burgerschapsvieses kwamen het meest voor in het po (87%), gevolgd door het go (71%) en het vo (63%).

Het deels ontbreken van deze basisvoorwaarden komt gedeeltelijk doordat scholen vanzelfsprekend al langere tijd veel doen om de burgerschapscompetenties van leerlingen te bevorderen (Focusgroep Adviseurs; Bijlage 3, Quickscanstatistieken), bijvoorbeeld aan de hand van methodes, gastlessen, excursies en projecten. In onze evaluaties geven de scholen dan ook aan dat zij het meest geholpen zijn wanneer het proces van de inrichting van het burgerschapsonderwijs voor hen wordt opgedeeld in kleine (deel)stappen (Bijlage 2, Adviestrajecten). Onze adviseurs van het EB delen deze ervaring (Focusgroep Adviseurs): *“Scholen beginnen vaak met het opstellen van hun visie en kernwaarden en vinden het lastig om vanuit daar tot concrete leerdoelen te komen. Hoe maak je dat overzichtelijk? Daarom beginnen ze vervolgens aan de andere kant: ze inventariseren wat ze al doen in hun onderwijsaanbod. Dan hebben ze twee uitwerkingen en zien ze niet meer hoe de ene uitwerking (de visie) aan moet sluiten op de andere (het curriculum).”* Bij het ondersteunen van scholen met de inrichting van hun burgerschapsonderwijs is het daarom belangrijk om scholen mee te nemen langs vaste en behapbare processtappen.

Trend 3: Op dit moment zijn de onderdelen monitoring en kwaliteitszorg van burgerschapsonderwijs voor scholen de grootste aandachtspunten.

De onderdelen monitoring en kwaliteitszorg bleken in het schooljaar 2024-2025 de belangrijkste aandachtspunten voor scholen: op deze onderdelen schatten de scholen de kwaliteit van hun eigen burgerschapsonderwijs het laagst in (Bijlage 3, Quickscanstatistieken), in deze onderdelen zijn scholen in alle onderwijssectoren het meest geïnteresseerd (Bijlage 3, Websitestatistieken) én op deze onderdelen hebben scholen het vaakst behoefte aan (vervolg)ondersteuning van veldpartijen (Bijlage 2, Adviestrajecten). Onze adviseurs herkennen ook dat scholen nadrukkelijk vragen hebben over evaluatie en kwaliteitszorg: scholen hebben vooral moeite met het kiezen van evaluatie-instrumenten die aansluiten op hun eigen leerdoelen en onderwijsaanbod (Focusgroep Adviseurs).

Op het gebied van evaluatie en kwaliteitszorg geven scholen vooral aan geholpen te zijn met goede voorbeelden: variërend van voorbeelden van gevalideerde meetinstrumenten en wetenschappelijk onderzoek op dat gebied tot handzame praktijkvoorbeelden die andere scholen gebruiken (Bijlage 3, Websitestatistieken; Focusgroep Adviseurs). Onze adviseurs zeggen daarover het volgende: *“Waar serieus behoefte aan is, zijn succesverhalen. Scholen die het goed doen mogen echt in de spotlights gezet worden, zodat ze ook met elkaar in gesprek kunnen en van elkaar kunnen leren.”* Naast goede voorbeelden, helpt het scholen wanneer zij concrete feedback krijgen op het beleidsplan dat zij hebben geschreven of wanneer zij specifiek met een adviseur in gesprek kunnen gaan over hun onderdelen monitoring en evaluatie (Bijlage 2, Adviestrajecten).

In de gesprekken met scholen merken onze adviseurs namelijk vaak dat scholen die vastlopen op de onderdelen evaluatie en monitoring al in eerdere fases van het proces (bijvoorbeeld bij het opstellen van leerdoelen) te snel zijn gegaan (Focusgroep Adviseurs). Eén van onze adviseurs deelt daarover het volgende: *“Scholen denken vaak dat ze bij alle conceptkerndoelen een kennis-, vaardigheid- en houdingsdoel moeten formuleren. Omdat scholen denken dat ze heel veel moeten doen. Als je dan beleidsplannen te zien krijgt van grote omvang, kun je een aantal vragen stellen over de evaluatie: Hoe wil je nu kijken dat je dit bereikt met de leerlingen? Hoe doe je dat per klas? Hoe vaak ga je dat doen en wanneer? Naar aanleiding daarvan realiseren de scholen zich vaak dat wat zij hebben opgeschreven te ambitieus en onhaalbaar is.”* Bij het ondersteunen van scholen is het daarom belangrijk om kritische vragen te stellen over en gerichte feedback te geven op de beleidsplannen die scholen hebben geschreven.

Wat is de huidige stand van zaken van het burgerschapsonderwijs in zowel het primair, voortgezet als gespecialiseerd onderwijs?

Bovenstaande trends in ogenschouw nemend, kunnen we concluderen dat het inrichten van het burgerschapsonderwijs – evenals voorgaande twee schooljaren – ook in schooljaar 2024-2025 een complexe aangelegenheid bleef. Hoewel scholen vaak verder zijn in hun beleidsvormingsproces, blijven de volgende factoren voor uitdagingen zorgen: (1) De zoektocht van scholen in het opstellen van schooleigen leerdoelen; (2) Het overslaan van, teruggaan in of wisselen van de processtappen voor de inrichting van burgerschapsonderwijs en; (3) De beperkte mate waarin scholen zelf kritisch stilstaan bij hun eigen schoolvisie, leerdoelen, leerlijnen of evaluatiemethoden. Veldpartijen wordt dan ook aanbevolen om in schooljaar 2025-2026 in te spelen op deze drie uitdagingen die de inrichting van burgerschapsonderwijs voor scholen zo complex maken. Positief geformuleerd, zouden wij veldpartijen graag aanbevelen om scholen te ondersteunen door: (1) hen te stimuleren om van elkaar te leren; (2) hen via vaste stappen mee te nemen in de inrichting van hun burgerschapsonderwijs en; (3) hen kritische vragen te stellen over en gerichte feedback te geven op de beleidsplannen van scholen. Onderstaand duiden we deze aanbevelingen verder aan de hand van een aantal voorbeelden.

- *Stimuleer scholen om van elkaar te leren op het gebied van burgerschapsonderwijs;*
Veldpartijen kunnen dit bijvoorbeeld doen door: (a) scholen aan elkaar te koppelen die onder hetzelfde schoolbestuur vallen, via een beleidsmedewerker op bestuursniveau, via werkgroepen of via bestuursacademies; (b) scholen regionaal of lokaal aan elkaar te koppelen, door directeuren en/of kartrekkers met elkaar in contact te brengen; (c) scholen met vergelijkbare vragen in groepjes te ondersteunen, bijvoorbeeld via online werkgroepen. Dergelijke netwerken hebben extra meerwaarde wanneer scholen (daarbinnen) goede voorbeelden met elkaar kunnen uitwisselen, zodat er van en met elkaar kan worden geleerd.
- *Neem scholen via vaste stappen mee in de inrichting van hun burgerschapsonderwijs;*
Hierbij kunnen veldpartijen gebruikmaken van verschillende openbaar beschikbare stappenplannen die er in de afgelopen jaren ontwikkeld zijn om scholen te ondersteunen bij de inrichting van hun burgerschapsonderwijs¹. Op basis van de ondersteuningsvraag van de school, kunnen veldpartijen en scholen gezamenlijk bekijken welk stappenplan het meest passend is. Daarbij is het wél van belang dat veldpartijen per school één stappenplan nemen als uitgangspunt voor de ondersteuning, zodat scholen volgens die vaste stappen kunnen werken aan de inrichting van hun burgerschapsonderwijs.

¹ Onder andere:

[Ijkpunten voor Goed Burgerschapsonderwijs \(2021\)](#)

[Handboek Burgerschapsonderwijs voor primair onderwijs \(2024\)](#)

[Handboek Burgerschapsonderwijs voor voortgezet onderwijs \(2024\)](#)

[Stappenplan Burgerschapsonderwijs \(2025\)](#)

[Stappenplan Burgerschap \(2025\)](#)

- *Stel scholen kritische vragen over en geef gerichte feedback op hun beleidsplan burgerschapsonderwijs:*

Ook hiervoor kunnen veldpartijen gebruik maken van de diverse stappenplannen (zie hierboven), waarin verschillende hulpvragen geformuleerd zijn om scholen meer bewust stil te laten staan bij de inrichting van hun burgerschapsonderwijs. Deze hulpvragen zijn bedoeld om scholen te ondersteunen bij het maken van bewuste keuzes voor de inrichting van hun burgerschapsonderwijs. Juist omdat het maken van bewuste keuzes een uitdaging vormt, helpt het scholen wanneer je kritische vragen stelt over en gerichte feedback geeft op de inrichting van hun burgerschapsonderwijs.

Bijlage 1: Helpdesk

De helpdesk vervult de loketfunctie van het EB. Ze fungeert als eerste contactpunt met de buitenwereld. Via contactformulieren, e-mails en telefonische oproepen behandelt een team van medewerkers vragen en verzoeken over verschillende onderwerpen. Binnengekomen vragen en verzoeken registreren en analyseren we via een vast stramien. Deze registratie stelt ons in staat een beeld te vormen van het aantal en type contactmomenten, en welke sector, functie en provincie de helpdesk het meest bereikt.

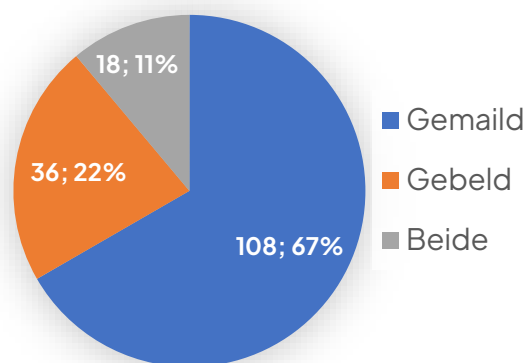
Aantal en type contactmomenten 2024-2025

In het schooljaar 2024-2025 kende de helpdesk 162 contactmomenten, waarbij mailcontact de hoofdvorm was. Het totaal aantal contactmomenten daalde afgelopen schooljaar: van **307** (2022-2023), naar **315** (2023-2024) en vervolgens naar de genoemde **162** contactmomenten in 2024-2025. Deze zijn hieronder verhoudingsgewijs weergegeven in een cirkeldiagram.

Sectoren, functies, provincies en onderwerpen

Het primair onderwijs (po) bereikt het EB het meest (59 contactmomenten), gevolgd door voortgezet onderwijs (vo) (43) en gespecialiseerd onderwijs (go) (11). We worden met name benaderd door medewerkers van aanbieders (31) en personeelsleden in het primair onderwijs, zoals leraren en schoolleiders (beide 20 contactmomenten). De gestelde vragen zijn hoofdzakelijk informatief van aard (vragen over het vormgeven van burgerschapsonderwijs), technisch (over de QuickScan) of gericht op het leveren van ondersteuning (wat geregistreerd wordt als aanvraag voor een adviseur).

Contactmomenten 2024-2025

Bijlage 2: Adviestrajecten

Aanvragen, ondersteuningsbehoeften en evaluaties

Naast de helpdesk, die gericht is op vragen en verzoeken van informatieve aard, voert het EB kortdurende advies-/ondersteuningstrajecten uit. Deze trajecten voeren adviseurs en inhoudelijk medewerkers uit. Aanvragen voor dergelijke trajecten komen binnen via een aanvraagformulier op de website. De aanvraag beoordelen we vervolgens en kennen we toe aan een inhoudelijk medewerker of adviseur.

Het aanvraagformulier beschikt over verschillende velden die moeten of kunnen worden ingevuld voordat het ingezonden wordt, zoals de sector, plaats van de school, welke adviesvraag men heeft, of er een visie is vastgesteld, en of de school een coördinator/kartrekker/beleidsmaker/medewerker voor burgerschap heeft. Deze data worden eveneens via een vast stramien geregistreerd en geanalyseerd.

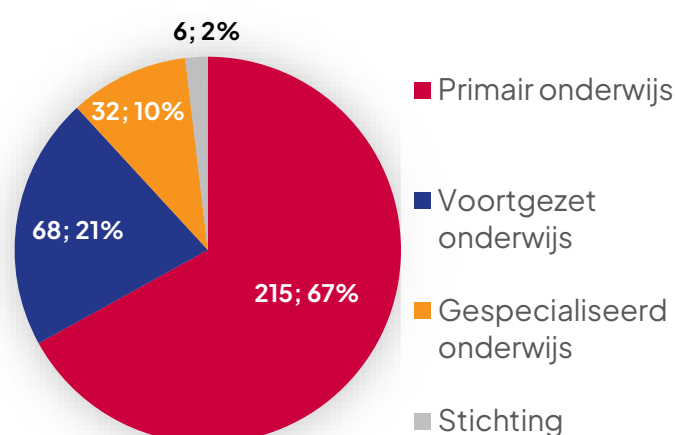
Aantal aanvragen

Sinds het schooljaar 2022-2023 stijgt het aantal aanvragen gestaag: van **158** (2022-2023), **227** (2023-2024) naar **321** aanvragen in het schooljaar 2024-2025. Hierna volgen de gegevens uit dit laatste schooljaar. Deze gegevens zijn gebaseerd op ingezonden aanvraagformulieren.

Sectoren

Iets meer dan twee derde (67%) van de aanvragen zijn afkomstig van scholen in het primair onderwijs, op enige afstand gevolgd door voortgezet onderwijs (21%) en gespecialiseerd onderwijs (10%). Er kunnen ook aanvragen worden gedaan op stichtingsniveau, door bijvoorbeeld een bestuurslid of beleidsmedewerker. Deze kan een aanvraag doen voor een vraag die leeft op dat niveau, bijvoorbeeld over bestuurlijke kwaliteitszorg. Deze gegevens staan hiernaast verhoudingsgewijs weergegeven in een cirkeldiagram.

Adviestrajecten naar sector
2024-2025

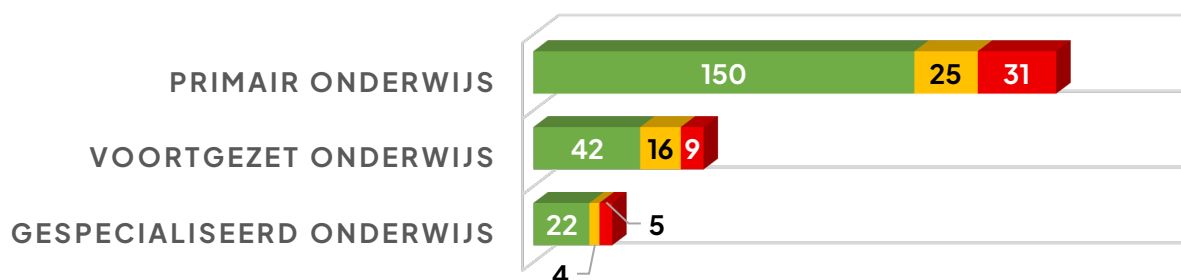

Schoolvisie op burgerschap

Mocht de aanvraag gedaan worden op schoolniveau, wordt in het aanvraagformulier gevraagd of er een schoolvisie op burgerschap is vastgesteld. De antwoordopties zijn 'Ja', 'Ja, maar verouderd', 'Nee' of 'Weet ik niet'. In het onderstaande staafdiagram zijn de laatste twee opties samengevoegd.

AANWEZIGHEID VISIE BURGERSCHAP

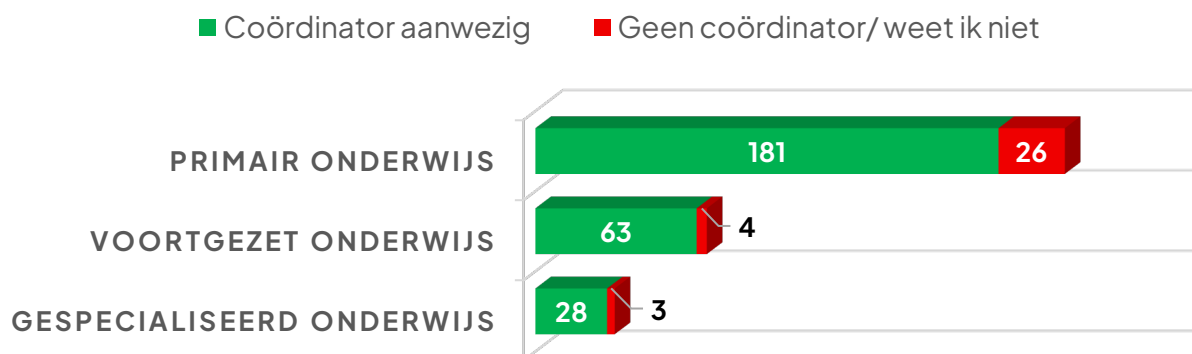
■ visie aanwezig ■ visie verouderd ■ geen visie/ weet ik niet

Coördinator burgerschap

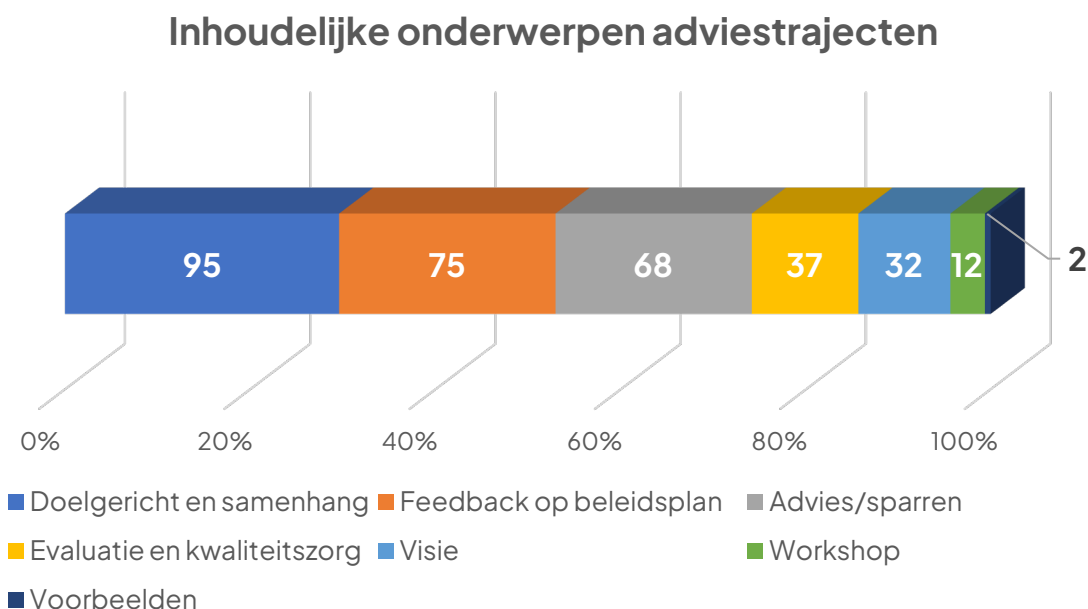
Mocht de aanvraag gedaan worden op schoolniveau, wordt in het aanvraagformulier gevraagd of er een coördinator, kartrekker, beleidsmaker of medewerker binnen de school bestaat voor burgerschap. De antwoordopties zijn 'Ja, dat ben ik', 'Ja, een collega', 'Nee' of 'Weet ik niet'. In het onderstaande staafdiagram zijn de eerste en laatste twee opties samengevoegd. In het voortgezet onderwijs blijkt relatief vaker een coördinator aanwezig te zijn voor burgerschap.

AANWEZIGHEID BURGERSCHAPSCOÖRDINATOR

Inhoudelijke onderwerpen adviestrajecten

Bij elke aanvraag stellen we de vraag: 'Welke adviesvraag heeft u?'. Dit is een open veld. De ingevulde antwoorden zijn handmatig nagelopen en gelabeld met een onderwerp.

Evaluaties

Begin 2024 zijn we gestart met de evaluatie van adviestrajecten. Het idee hierachter is dat we met informatie uit de evaluaties verder kunnen inspelen op de behoefte van scholen en de evaluaties kunnen gebruiken voor het verbeteren van de dienstverlening van de ondersteuning. De contactpersoon binnen de school vult daarvoor een korte, online vragenlijst in. In het schooljaar 2024-2025 zijn er in totaal 94 evaluaties ingevuld, waarvan 30 tot aan september 2024 en 64 vanaf september 2024 tot juli 2025.

Van de evaluaties tot aan september, werden er 24 ingevuld voor po-scholen en 6 door vo-scholen. Grofweg de helft van de trajecten werden opgestart vanuit de basis: de school had nog weinig informatie over hun burgerschapsonderwijs. De andere helft van de scholen had al een basis, maar dit moesten ze nog verder ontwikkelen, bijvoorbeeld in een herziene visie of concrete leerdoelen op het gebied van burgerschap.

Van de evaluaties tussen september en juli, kwam twee derde uit het po, een zesde uit het vo en een zesde uit het go. In meer dan de helft van de gevallen had de school een basis burgerschapsplan en ging het om het verder ontwikkelen, implementeren of borgen van het burgerschapsonderwijs of het verfijnen van een burgerschapsplan ("doorpakken"). In een vijfde van de gevallen was een herstelopdracht van de inspectie de aanleiding om een traject aan te vragen. Iets meer dan een kwart van de trajecten startte echt bij de basis ("oppakken").

De contactpersonen van scholen geven aan dat er verschillende zaken hebben geholpen in de ondersteuning. Het gaat om het gesprek en de feedback op het burgerschapsplan (42%), het proces in stappen bespreken (27%), kennis over de wet en het inspectiekader (16%), en focus aanbrengen (4%).

Bijlage 3: Website- en QuickScanstatistieken

Het EB beschikt vanzelfsprekend ook over een eigen website. Deze website is opgebouwd rondom de vier sectoren (po, go, vo en mbo) die wij ondersteunen. Wij beperken onszelf in dit rapport tot de sectoren in het funderend onderwijs en laten het mbo buiten beschouwing.

Alle informatie is ondergebracht in de subpagina's 'Beleid en regelgeving', 'Thema's', 'Lesmateriaal', 'Professionalisering', 'Actueel', 'Agenda' en 'Contact'.

Actuele berichten

We plaatsen bij *Actueel* artikelen over bijvoorbeeld nieuws met betrekking tot burgerschapsonderwijs, aanhaakmomenten met leermiddelen en oproepen voor een evenement. De artikelen plaatsen we vaak bij meerdere sectoren, waardoor hetzelfde artikel vaker voorkomt. Hieronder vind je de meest bezochte artikelen in het schooljaar 2024/2025, ingedeeld per sector.

Actuele berichten

Primair onderwijs	Voortgezet onderwijs	Gespecialiseerd onderwijs
1. Paarse Vrijdag 2024 (644)	Het Israëlisch-Palestijns conflict: handreikingen en leermiddelen (160)	Conceptversie functionele kerndoelen burgerschap opgeleverd (139)
2. Het Israëlisch-Palestijns conflict: handreikingen en leermiddelen (484)	VO-docenten gezocht voor professionaliseringstraject Dialoog+ (108)	Veelgestelde vragen webinar: de Inspectie van het Onderwijs over burgerschap (FAQ) (23)
3. Veelgestelde vragen over monitoring (FAQ) (306)	Veelgestelde vragen webinar: de Inspectie van het Onderwijs over burgerschap (FAQ) (104)	De Staat van het Onderwijs 2025: burgerschap op veel scholen onvoldoende doelgericht en samenhangend (15)

Tabel 1. Actuele berichten op de website met aantallen kliks

Thema's

Bij *Thema's* vinden gebruikers informatie over de verschillende thema's van burgerschap die aansluitende bij de wettelijke burgerschapsopdracht en de conceptkerndoelen voor burgerschap. Per thema beschrijven we wat het thema inhoudt, welke kennis en vaardigheden leerlingen kunnen ontwikkelen en hoe je met het thema aan de slag gaat. Hieronder zie je de meest bezochte thema's in schooljaar 2024/2025, ingedeeld per sector:

Thema's

Primair onderwijs	Voortgezet onderwijs	Gespecialiseerd onderwijs
1. Maatschappelijke vraagstukken (516)	Diversiteit (302)	Diversiteit (124)
2. Democratische waarden (514)	Democratische waarden (248)	Schoolcultuur (48)
3. Schoolcultuur (384)	Maatschappelijke betrokkenheid (209)	Democratische waarden (26)

Tabel 2. Thema's op de website met aantallen kliks

Beleid- en regelgeving

Bij *Beleid en regelgeving* vinden gebruikers hoe ze burgerschapsonderwijs planmatig en doelgericht vormgeven. De informatie is ingedeeld in onderdelen op basis van de 9 IJkpunten voor goed burgerschapsonderwijs. Hieronder zie je de meest bezochte pagina's in schooljaar 2024/2025, ingedeeld per sector:

Beleid en regelgeving

Primair onderwijs	Voortgezet onderwijs	Gespecialiseerd onderwijs
1. Wet- en regelgeving (1.989)	Wet- en regelgeving (771)	Missie: visie en leerdoelen (89)
2. Resultaten en kwaliteitszorg (1.338)	Resultaten en kwaliteitszorg (660)	Wet- en regelgeving (85)
3. Missie: visie en leerdoelen (1.112)	Bouwen aan het curriculum (475)	Bouwen aan het curriculum (64)

Tabel 3. Tegels binnen Beleid- en regelgeving met aantallen kliks

Downloads

Gebruikers kunnen op de website verschillende bestanden downloaden, zoals instrumenten, publicaties om beleid vorm te geven en stappenplannen. Hieronder staan de meest gedownloade documenten van het schooljaar 2024/2025.

Downloads

1.	<u>Negen IJkpunten voor goed burgerschapsonderwijs</u>	2.287 downloads
2.	<u>Vragenlijst Zicht op Burgerschap</u>	256 downloads
3.	<u>Inhoudskaarten burgerschap SLO</u>	177 downloads
4.	<u>Handboek burgerschapsonderwijs</u>	176 downloads
5.	<u>Webinar Burgerschap meten presentatie</u>	176 downloads
6.	<u>Verkenning instrumenten opbrengstgericht burgerschapsonderwijs</u>	156 downloads
7.	<u>Stappenplan burgerschap kaarten</u>	147 downloads
8.	<u>Infographic stappenplan en adviezen burgerschap</u>	143 downloads
9.	<u>SLO Handreiking burgerschap funderend onderwijs</u>	138 downloads
10.	<u>9 IJkpunten met voorbeelden uit de praktijk</u>	121 downloads

Zoekopdrachten

Op onze website is ook een zoekfunctie. Hieronder staan de meest gezochte zoektermen van het schooljaar 2024/2025. Webinars en podcast komen als termen het vaakst naar voren. Ook de Quickscan, hieronder verder toegelicht, is een specifiek zoekterm die veel voorkomt. Meer algemene zaken als "meten" en "subsidie" komt relatief veel voor, het gaat dan om meetinstrumenten om het burgerschapsonderwijs in kaart te brengen, en de subsidieregeling van Schurende Gesprekken.

Zoekopdrachten

1.	Webinar	214 zoekopdrachten
2.	Podcast	214 zoekopdrachten
3.	Quickscan	171 zoekopdrachten
4.	Metten	107 zoekopdrachten
5.	Leernetwerk	96 zoekopdrachten
6.	Subsidie	86 zoekopdrachten

QuickScan

Het EB beschikt sinds 1 januari 2024 over een QuickScan. De [QuickScan Burgerschap](#) is een hulpmiddel voor scholen in het primair onderwijs (po) en voortgezet onderwijs (vo) om een beeld te krijgen van de stand van zaken met betrekking tot het burgerschapsonderwijs in de eigen school. De uitkomsten maken inzichtelijk hoe het burgerschapsonderwijs op dit moment in de school ervaren wordt. Het is een hulpmiddel om in gesprek te gaan, zodat je gezamenlijk de koers en ontwikkelpunten kunt bepalen. De QuickScan Burgerschap sluit aan bij de [Ijpunten voor goed burgerschapsonderwijs](#) (het meest gedownloade bestand).

In het schooljaar 2024-2025 is de QuickScan 3.457 keer ingevuld. Hieronder is een overzicht opgenomen van de gemiddelde score en standaardafwijking per ijkpunt.

	Gemiddelde	Standaardafwijking
Visie	6.3	2.3
Leerdoelen	5.5	2.4
Basiswaarden	7.3	1.5
Curriculum	5.3	2.3
Materialen en activiteiten	6.2	1.8
Schoolklimaat	7.6	1.3
Resultaten en evaluatie	4.2	2.3
Professionalisering	6.0	1.8
Kwaliteitszorg	5.1	2.3
Ouders/verzorgers en omgeving	5.0	2.1

